

HET ÉCHTE OBSTAKEL VOOR DE EENHEID

Op 16 oktober jl. vierde Joannes-Paulus II de zesentwintigste verjaardag van zijn uitverkiezing op de pauselijke troon. Bij die gelegenheid trad het wereldberoemde koor van het Russische Leger op voor de Paus in de aula « Paulus VI ». Dit optreden, dat bijgewoond werd door meer dan zesduizend personen, eindigde met een daverend drievoudig « hoera ! » vanwege de Russen aan het adres van de Poolse paus.

WAAROP wacht de schismatieke Russisch-orthodoxe kerk nog om zich opnieuw aan te sluiten bij de katholieke Kerk, die door het koor van het Russische Leger zo bejubeld werd in de persoon van haar Opperherder ?

Het échte obstakel vandaag zijn niet de Russen, die blijk geven van zo'n hartverwarmende goede wil, maar **WIJ** : het is de positie die de katholieke Kerk sinds veertig jaar inneemt, sinds Paulus VI in zijnencycliek « *Ecclesiam suam* » de « dialoog » instelde ter vervanging van de apologetische discussie.

Het bewijs voor deze stelling wordt geleverd door een thesis die broeder Antoine Nielly drie jaar geleden schreef over « *De relaties tussen de*

Russisch-orthodoxe Kerk en de katholieke Kerk in de Russische Federatie, van 1988 tot 2002 ». Zijn uiterst gedetailleerd onderzoek bracht hem tot deze paradoxale conclusie : **de « dialoog » die door Paulus VI werd ingesteld heeft tot nu toe de tegenstellingen alleen maar verscherpt.**

Deze Paus dacht goed te doen toen hij op 7 december 1965, aan de vooravond van de afsluiting van het Concilie, de wederzijdse excommunicaties ophief. Alle progressisten waren daarover indertijd laaiend enthousiast :

« *Tijdens de laatste openbare zitting in de Sint-Pieter op 7 december werd een gezamenlijke verklaring van de paus en van de orthodoxe patriarch Athenagoras van Constantinopel voorgelezen. Daarin werd gezegd dat beide kerken het verleden wilden begraven en de eeuwenoude wederzijdse excommunicaties wilden vergeten welke de relaties tussen beide hadden vergiftigd. Verklaard werd dat hun gebaar moest worden gezien als een "uitnodiging" aan de hele christelijke wereld om de uiteindelijke eenheid te zoeken welke Christus had bevolen toen Hij zei "dat ze één mogen zijn". Toen metropoliet Meliton van*

Heliopolis, de afgevaardigde van patriarch Athenagoras, knielde om de ring van de paus te kussen nadat hij de pauselijke breve had ontvangen waarin officieel het pauselijke excommunicatiebevel tegen de 11de-eeuwse pa-

*triarch Michael Caecularius werd ingetrokken, richtte de paus hem in een gracieus gebaar op en gaf hem de vredeskus. Toen hij terugkeerde naar zijn plaats werd metropoliet Meliton begroet met een donderend applaus van de concilievaders, die aldus het zegel van hun goedkeuring aan deze verzoeningsdaad gaven » (Xavier Rynne, *Brieven uit Vaticaanstad 4*, pp. 239-240).*

In 1965 maakte het Concilie zich sterk dat het de kloof tussen katholieken en or-

thodoxen op korte tijd zou kunnen dichten. Maar in 2005 zijn de relaties tussen de orthodoxe en de katholieke Kerk in Rusland volkomen geblokkeerd. Wat is er gebeurd ? Broeder Antoine toont aan dat het onoplosbare strijdpunt niet de kwestie van de Uniaten is, noch het proselytisme, en evenmin het **FILIOQUE** of het dragen van een baard, **maar het oecumenisch streven zelf van een Reformatiegezind en modernistisch Rome.**

Kort en bondig gezegd : **de orthodoxen willen geen protestanten worden.**

In 1997 verscheen een bundel artikels ondertekend door een groep Russisch-orthodoxe priesters en leken, een echt manifest van Contrareformatie met de bedoeling « *de integriteit en de heiligheid van de Orthodoxie te beschermen.* »

De auteurs stellen vast dat ze vandaag de dag binnen de Orthodoxie geconfronteerd worden met een « *kerkelijk modernisme dat de theologie van de oude kerkvaders verwerpt en vóór alles ook het orthodox onderricht over de Kerk.* » Volgens hen tracht deze modernistische stroming leerstellingen door te drukken die « *sterk beïnvloed zijn*

Josyf kardinaal Slipyj (1892-1984), het hoofd van de met de Paus van Rome verbonden Oekraïense katholieke Kerk, op bedevaart in Fatima op 6 mei 1970. De Uniaten werden door het Vaticaan geslachtofferd op het altaar van de conciliaire oecumene.

« Wat wij vóór alles verdedigen is het beginsel van de Traditie, van de traditionaliteit van de Kerk. Daarom kunnen bepaalde liturgische veranderingen niet aanvaard worden, maar ook veel andere zaken niet, zoals b.v. [...] bepaalde vormen van oecumene of zelfs van syncretisme.

« Het is aan de wereld om zich aan te passen aan de Kerk, niet omgekeerd. »

monnik Sabbas Toutounov, Drieuuldigheidsklooster van Sint-Sergius, Theologische Academie van Moskou

« Voor alle gelovige orthodoxe christenen is de tijd gekomen om een einde te maken aan de valse vorm van orthodoxie die bekend staat als de "oecumenische orthodoxie". Het is een verraad van de H. Orthodoxe Kerk en een ontkenning van de essentie ervan. »

Dr. Constantine Cavarnos, Grieks-orthodoxe kerk

« Ik zou wel willen dat wij zouden kunnen doen alsof wij het verraad van de orthodoxie rondom ons niet zien – maar de "oecumenisten" gunnen ons deze luxe niet. Hun activiteiten zijn een belediging voor ons Geloof en ons ambt, en ze vormen een hinderpaal voor allen die wij proberen binnen het Geloof te brengen. »

pope John Whiteford, Russisch-orthodoxe kerk in de V.S.

door de protestantse Hervorming, door het huidige modernisme van de Latijnse kerk [sic] en door de liberale denkbeelden van de School van Parijs. » Met deze laatste term verwijzen zij naar een filosofisch-religieuze denkrichting die zich ontwikkeld heeft binnen de kring van de Russische immigranten in Parijs en waarvan het centrum het Theologisch Instituut Sint-Sergius is ¹.

De schrijvers willen absoluut niet weten van de oecumene van Vaticanum II. Voor hen – net zoals voor onze beweging van Katholieke Contrareformatie – betekent de echte oecumene dat de Kerk de roeping heeft om de hele wereld te bekeren. Voor de "moderne" katholieken daarentegen is een « oecumenische Kerk » sinds het Tweede Vaticaans Concilie een Kerk die openstaat voor andere belijdenissen en godsdiensten – ook valse !

De auteurs van het « manifest » staan zeker niet alleen. Zij zijn de spreekbuis van een brede stroming die leeft bij de orthodoxe gelovigen. De hiërarchie kan deze stroming niet negeren, maar zij durft het niet aan om de oecumene frontaal aan te vallen en de richting in te slaan van een echte « Contrareformatie ». Daarom zet zij zich tegen de katholieke Kerk af door de bekende verwijten van vóór Vaticanum II terug op te halen : het **proselytisme** en de kwestie van de **Uniaten**.

Geregeld vernemen we in het nieuws dat katholieke geestelijken uit Rusland worden gezet omdat zij zich zouden schuldig gemaakt hebben aan proselytisme of bekeringsijver. Concrete feiten of bewijzen worden echter niet gegeven, en dat is niet verwonderlijk : sinds de encycliek « *Ecclesiam suam* » van veertig jaar geleden houdt de Kerk zich niet meer bezig met welke vorm van prosely-

tisme dan ook, op bevel van de Paus ! Andersdenkenden bekeren ? Volledig uit de tijd ! Kenschetsend is b.v. dit uittreksel uit een interview met Mgr. Bernardo Antonini, katholiek vicaris van de apostolische administratie van Centraal-Rusland :

« Het proselytisme is die oude beschuldiging volgens dewelke wij "zieltjesdieven" zouden zijn. Het is waar dat er gevallen van een overdreven [sic] inzet kunnen geweest zijn, **maar vandaag handelt niemand meer zo**. Vroeger traden wij in Rusland op als verkondigers van het evangelie, een houding die weinig gepast [!] was want ze was uiterst beledigend [!] voor de orthodoxen... » (28 juni 2000).

De reden waarom de katholieke missionarissen uit Rusland gezet worden is gewoon... **omdat ze propagandisten van de oecumene zijn !**

Dan is er de kwestie van de Uniaten, de met Rome geünieerde gelovigen van de Oekraïense katholieke Kerk. Deze Kerk, de grootste van de Oosterse katholieke kerken, behoort tot de Byzantijnse ritus maar is in volledige eenheid met de Paus van Rome, wat de orthodoxen altijd een doorn in het oog geweest is. Maar Rome heeft de Uniaten al in de jaren zeventig van vorige eeuw laten vallen : ze werden verraden en geslachtofferd op het altaar van een valse oecumene. Hun grote voorman, Josyf kardinaal Slipyj (1892-1984) [zie foto p. 1], kloeg er bitter over op de bisschoppensynode van 1971 in Rome : « *Het Sovjet-regime heeft al onze bisdommen opgedoekt ! Er is een berg lijken geweest en niemand, zelfs niet binnen de Kerk, verdedigt hun herinnering. De Vaticaanse diplomatie verkiest dat er niet over gesproken wordt, want het is hinderlijk voor de kuiperijen achter de schermen... Zouden wij misschien een blok aan het been van de Kerk zijn ?* »

Wat het Russische staatshoofd Vladimir Poetin betreft, hij laat duidelijk merken waar zijn voorkeur naartoe gaat, en daarom krijgt hij ook zo weinig steun in onze anti-christelijke wereld. Hij steunt de Traditie voluit en eist de christelijke erfenis op van het Heilige Rusland dat in 988 gesticht werd door de H. Vladimir, grootvorst van Kiev. Het is met zijn toelating dat tsaar Nicolaas II en de keizerlijke familie, die in de nacht van 16 op 17 juli 1918 door de bolsjevieken vermoord werden, enkele jaren geleden heilig verklaard werden. Poetin gaat te biechten en te communie, en laat al zijn grote beslissingen door de Kerk zegenen.

In zijn besluit schrijft broeder Antoine dat alleen « een mirakel » de verhouding tussen de katholieke en de Russisch-orthodoxe Kerk in de toekomst kan doen verbeteren. Hij kan het niet beter zeggen. Dit mirakel verwachten wij van het Onbevlekt Hart van Maria. Het gaat om de bekering van Rome zelf, door een krachtige beweging van Contrareformatie onder het gezag van een Paus die Rusland zal toewijden aan het Onbevlekt Hart en alle bisschoppen ter wereld zal opdragen zich daarin met hem te verenigen.

bron : conferentie gegeven door
broeder Bruno van Jezus op 1 november 2004

(1) Het *Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge* werd in 1925 gesticht door Russen die gevlucht waren voor de Revolutie. Oorspronkelijk was het een privé-instelling voor hoger onderwijs waar orthodoxe geestelijken gevormd werden. Maar onder de medewerkers bevonden zich van bij het begin veel pioniers van de oecumenische beweging, die het Instituut geleidelijk aan een progressieve koers deden varen. Zo lag het mee aan de basis van de oprichting van de Wereldraad van Kerken.

ZESTIG JAAR KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE

ZOON VAN DE KERK

DOOR BROEDER BRUNO VAN JEZUS

Wanneer hij terugdenkt aan zijn intrede in het seminarie in 1943, schrijft abbé de Nantes : *« Ik heb me toevertrouwd aan de Kerk zoals een kind zich toevertrouwt aan z'n moeder, om van haar – en van niemand anders – alles te ontvangen. En zij heeft mijn verwachting beantwoord, zij heeft me aangenomen als één van de haren : een onvergetelijke ervaring. Ik vergeet dat mijn vader kostgeld betaalt, ik voel me als een kloosterling, ik ben bereid alles te aanvaarden. Later, wanneer ik het vervolg zal kennen, zal ik dit als een onnoemelijke genade beschouwen. »*

Later, vanaf 1944, zal het weefsel van de Kerk inderdaad door verdeeldheid verscheurd worden, eerst in Frankrijk en daarna geleidelijk aan in heel de katholieke wereld, zoals we vandaag moeten vaststellen. Abbé de Nantes vervolgt :

« Omdat ik mijn eerste katholiek erfgoed en mijn eerste vorming als geestelijke ontvangen en beleefd heb in de Kerk van altijd, toen er nog geen betwisting en verdeeldheid was, kan ik zeggen dat ik van deze Kerk het wettige kind ben, de waarachtige en trouwe getuige. Als ik één jaar later was ingetreden dan zou ik deze kans niet gehad hebben en zou ik van niets de behoever kunnen zijn. Vanaf de eerste dag zou ik behoord hebben tot een partij, tot een deelgroep, en dus noodzakelijkerwijs tégen anderen. Ongetwijfeld zou ik in de ogen van mijn leermeesters een opposant geweest zijn. Men zou me ontmoedigd hebben, of teruggestuurd. Als men me toch gehouden had dan zou ik me vandaag nog slechts kunnen beroepen op een traditie, een school, een partij binnen de Kerk, wat geen enkele kracht inhoudt. Nu daarentegen beroep ik me op de katholieke totaliteit waarin ik dat jaar 1943-1944 tot het leven van geestelijke geboren ben, eenvoudig en vreedzaam toegewijd aan de Kerk en door haar zonder enig voorbehoud ontvangen. »

Zeker, het “ verzet ” ondermijnende al geruisloos de eenheid van het kerkelijk en nationaal organisme :

« Een bepaalde partij die weldra zou overheersen kan beweren dat ze reeds bestond en dat ze me wantrouwde, maar ze was toen “ clandestien ”. Iets dat clandestien is kan niet katholiek zijn, en wat katholiek is hoeft binnen de Kerk niet clandestien gedaan te worden. Het wantrouwen van die partij is vanaf dat moment van nul en generlei waarde » (MÉMOIRES ET RÉCITS, deel II, pp. 30-31).

Als kind van de katholieke, apostolische en Roomse Kerk zal abbé de Nantes er vanaf 1944 toe gebracht worden om deze Heilige Moeder te verdedi-

gen tegen twee aan elkaar tegengestelde partijen die uit haar schoot voortkomen. Hij zal moeten strijden tegen diegenen van haar kinderen die haar willen “ hervormen ”, die haar goddelijk wezen van Bruid van Christus willen veranderen zodat ze de wereld kan huwen. Hij zal pas rust kennen als zijn Moeder de indringer, dat wil zeggen de wereld en al zijn “ godsdiensten ”, afwijst om terug te keren naar haar enige Bruidegom, Onze Heer Jezus Christus. En daarna, wanneer de partij van de “ hervormers ” het haalt tijdens het Tweede Vaticaans Concilie, zal hij de Kerk moeten verdedigen tegen hen die haar niet meer willen erkennen als hun Moeder...

Wanneer ik vandaag als ooggetuige terugblik op die zestig jaar strijd van Contrareformatie en Contrarevolutie ervaar ik geen “ integralistisch ” of “ reactionair ” heimwee, maar een enorme bewondering voor de wegen van de Goddelijke Voorzienigheid die de levensloop van haar dienaar bepaald heeft. In de overtuiging dat een nieuw taalgebruik noodzakelijk was, maar dan één dat nog altijd dat van de Kerk was, heeft abbé de Nantes onophoudelijk de dwaling aangeklaagd die zich aanbod als de waarheid, en met grote kracht de waarheid verdedigd die vervormd werd.

Vijftig jaar geleden zat ik in het laatste jaar middelbaar onderwijs, op het college van de oratorianen Saint-Martin te Pontoise. En mijn leraar filosofie was abbé de Nantes.

TEKEN VAN TEGENSPRAAK

De wegen van de Voorzienigheid zijn al zichtbaar in de keuze die mijn vader maakte toen hij mij van jongs af in een college plaatste dat zo ver verwijderd was van mijn geboortestreek de Dauphiné¹. Mijn jongste broers werden toevertrouwd aan de jezuïeten van het college Saint-Joseph in Avignon, krachtens een stevig gewortelde familietraditie. Ik werd apart gezet, verbannen, vanaf mijn negen jaar, en tijdens mijn te korte vakanties thuis liet ik in onze bergen door de echo het volgende weerkaatsen :

« *Que-vaut-un-o-ra-to-rien ?* [Wat is een oratoriaan waard ?]

– *RIEN !* [Niets !]

– *Com-bien-vaut-il-de-jé-suites ?* [Hoeveel jezuïeten is hij waard ?]

– *HUIT !* » [Acht !]

In dit geval werd het grapje boven alle verwachting bewaarheid ! Niet dat abbé de Nantes een oratoriaan was : pater Dupré, stichter van het college en op dat

(1) Broeder Bruno Bonnet-Eymard werd geboren in Grenoble, de hoofdstad van de Franse Alpen. Pontoise ligt in het departement Val d'Oise ten noorden van Parijs.

moment Generaal Overste van de oratorianen, had de jonge priester – ook uit de Dauphiné afkomstig ! – opgevangen uit medelijden, toen abbé de Nantes minder dan vijf jaar na zijn wijding opzijgeschoven was. Hij had hem letterlijk in Parijs van de straat opgeraapt, toen hij verjaagd was uit het bisdom door kardinaal Feltin. Motief? Sinds 1949 werkte hij onder de schuilnaam *Amicus* mee aan het weekblad van de *Action française*¹, « *Aspects de la France* », met een theologische bekwaamheid die de clerus van het aartsbisdom danig op de zenuwen werkte. Maar in april 1952 gooide *Amicus* elke voorzichtigheid overboord en gaf in de stad Nantes onder zijn eigen naam, “abbé Georges de Nantes”, een publieke conferentie onder de titel: “*De M.R.P., waterdrager voor het communisme*”². In een stad als Nantes, bolwerk van de christen-democratie, leidde deze conferentie natuurlijk tot een fameus schandaal ! De prefect van Nantes alarmeerde de prefect van Parijs die de klacht overbracht aan de aartsbisschop.

Kanunnik Potevin, geestelijk rechter van Parijs, riep abbé de Nantes op het matje.

– « *Dat bent u, “AMICUS” ?*

– *Ja.*

– *De kardinaal heeft me opgedragen u mee te delen dat hij u verzoekt het bisdom Parijs te verlaten !*

– *En om welke reden, Mijnheer de Kanunnik ?*

De kanunnik wees met zijn vinger op de titel van een artikel van *Amicus* bovenop een hele bundel die hij op zijn schrijftafel had liggen: “*In LA CROIX kruisigt men nog altijd.*”

– *Heeft u het artikel gelezen, Mijnheer de Kanunnik ?*

– *Neen, maar deze zin is op zichzelf al een belediging voor de assumptionisten, de uitgevers van deze katholieke krant.*

– *Lees het, Mijnheer de Kanunnik, alstublieft... »*

Het ging om een verdediging van maarschalk Pétain die door *La Croix* onwaardig was behandeld naar aanleiding van zijn overlijden op 23 oktober 1951. De brave kanunnik was aalmoezenier geweest van de maarschalk ten tijde van diens gevangenschap te Montrouge, waar hij de zielenrijkdom van het voormalige Franse staatshoofd had kunnen bewonderen.

Verveeld stilzwijgen.

Maar bevelen zijn bevelen, en kort daarop stond abbé de Nantes op straat met zijn valiezen vol boeken en met zijn goede wil die hij niet nuttig kon maken. De bisschop van Grenoble, zijn bisschop, Mgr. Caillot, steunde hem en wou hem benoemen tot hoogleraar in de moraal aan het grootseminarie van Rondeau, maar de superior wilde hem niet ontvangen. Het was toen dat pater Dupré hem opving en naar *Saint-Martin* in Pontoise stuurde, waar pater Tourde, directeur van het college, hem als een soort “Assepoester” logeerde onder de hanenbalken van het “Kasteel”, en hem

belastte met een cursus godsdienstonderricht in het derde jaar.

Een jaar ging voorbij, dat vooral gevuld werd met de voorbereiding van een doctoraatsthesis over “*DE META-FYSISCHE STRUCTUUR VAN DE PERSOON*”. Ik ontmoette hem op een dag in de dreef die naar de “Kluizenaarswoning” leidde. Ik herinner het me alsof het gisteren was. Hij sloeg de ogen op van zijn brevier, lachte me heel goedmoedig toe en ging dan verder met zijn gebeden. Het jaar daarop was “Assepoester” huishoofd in *la Pommeraie* en leraar filosofie... op de meest providentiële wijze.

Tijdens de zomer van 1953 zat het college plotseling zonder leraar filosofie ten gevolge van feiten waarvan wij, leerlingen, niet op de hoogte moesten zijn. Bij het begin van het nieuwe schooljaar lag het dus voor de hand dat “Assepoester”, met zijn vier licenties en zijn uitgebreide kennis, het grote gat dat geslagen was zou opvullen: hij werd leraar filosofie en “huisbaas” van *la Pommeraie*, overeenkomstig de bestaande regeling die de zeshonderd leerlingen van dit prachtig college verdeelde over verschillende verblijven die in één park waren samengebracht.

In *la Pommeraie* verbleef mijn beste vriend, die ik al verschillende jaren kende, Gérard Cousin. En het avontuur begon. Het is nog niet afgelopen. Vijftig jaren zijn voorbijgegaan. Cousin en Bonnet-Eymard, voor het leven bijeengebracht in hetzelfde *Maison Saint-Joseph*, bewijzen mekaar onafgebroken de beste diensten, onder het oog van dezelfde “huisbaas”...

EEN DENKSCHOOL

Hij was een buitengewoon leraar. Het resultaat op de eindproef dat jaar spreekt in dat verband boekdelen: 100 %. Zonder enige toegeving aan de dwalingen die in de naoorlogse periode, na de Bevrijding, de ronde deden, onderwees hij toen al een “totale” waarheid, met een aanstekelijk enthousiasme. Theologie kwam op de eerste plaats, door het vak godsdienstonderricht, waarbij het niet meer in ons opkwam de lessen op stellen te zetten zoals dat nochtans een traditie was in dit liberale college. “*De cyclus van de Vader, de cyclus van de Zoon, de cyclus van de Heilige Geest*” leidde ons binnen in de enige godsdienst die tussen de Hemel en de aarde een band legt van allesomvattende en goddelijke liefde: de Zoon van God werd Zoon in deze wereld, Zoon van Maria, in het dorp Nazareth, en leert ons elke soortgelijke verbondenheid op aarde lief te hebben.

Een kameraad die we de bijnaam Pachy gaven en die in opstand gekomen was tegen zijn vader, trok uit de cursus dadelijk praktische lessen: hij vroeg zijn vader vergiffenis en was zijn *prof de philo* eeuwig erkentelijk omdat deze de verzoening mogelijk had gemaakt. De liefde

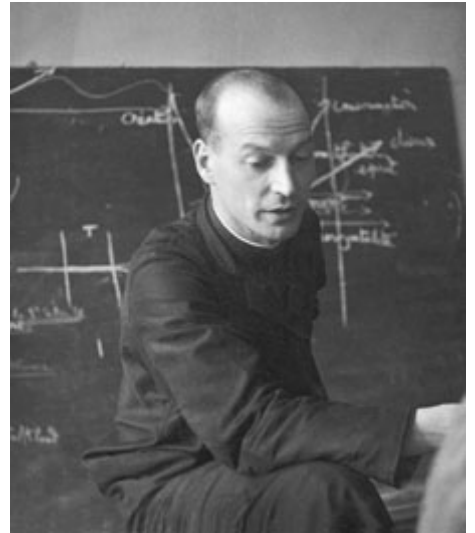
(1) De *Action française*, gesticht door Charles Maurras, was royalistisch en gekant tegen de parlementaire democratie. Zij steunde het regime van maarschalk Pétain tijdens de Tweede Wereldoorlog. – (2) De politieke partij *Mouvement républicain populaire* werd opgericht in 1944 als partij van de christen-democratische weerstanders, die de opdeling tussen links en rechts wilden “overstijgen”. Na de verkiezingen van 1945 vormde de M.R.P. samen met de communisten en de socialisten de eerste naoorlogse regering.

die hij zijn vader toedroeg werd spreekwoordelijk onder ons en gaf aanleiding tot een niet alledaags voorval tijdens onze eindejaarsretraite die door de oratorianen georganiseerd werd in de abdij van Orval, in België. Abbé de Nantes had ons vergezeld maar de predikant was pater Liégé, een dominicaan doordrongen van een revolutionaire geest die enkele jaren later, in mei 68, een ware ramp zou aanrichten in het Parijse *Quartier Latin*. Pater Liégé had een “*rondetafel*” voorzien over... “*de liefde*”. De voorziene “*uitwisseling*” verliep stroef, want in verband met dit onderwerp hadden we nauwelijks ervaring om te “*delen*”. Plots stak “*Pachy*” zijn hand op : « *Ik heb een fantastische ervaring met de liefde !* » Alle ogen werden op hem gericht ; die van pater Liégé schitterden van nieuwsgierigheid. « *Het is de liefde voor mijn vader !* » Ontgoocheling bij de dominicaan, die ons uiteindelijk voor “*kleine bourgeois*” en “*vaderskindjes*” uitmaakte en zelfs weigerde om deel te nemen aan de feestdis die onze collegejaren afsloot.

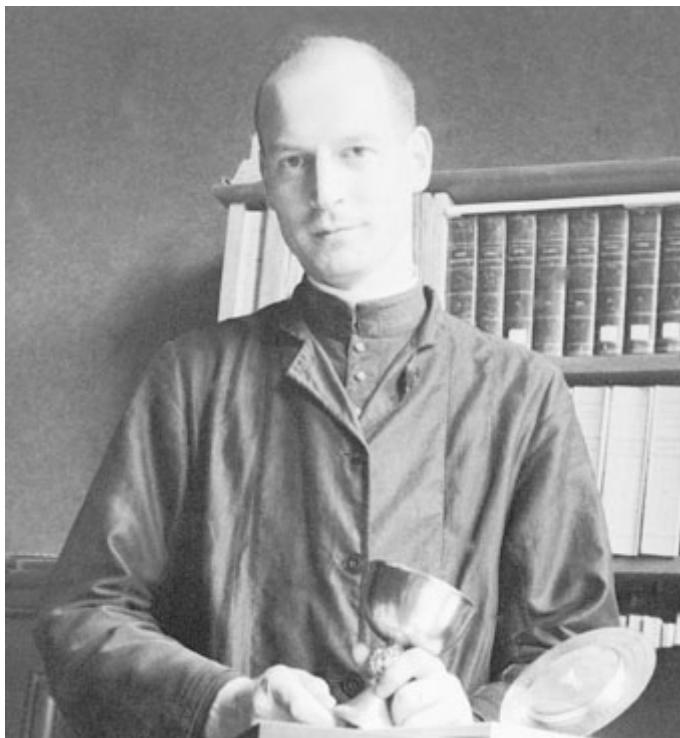
Ik herinner me zijn geestelijke leiding, die erop neerkwam dat ik op mijn hoede moest zijn voor mijn leraar filosofie. En waarom dan ? Omdat hij voor de “*Action Française*” was. Ik trok grote ogen want ik kende niets van de A.F., waarvan abbé de Nantes ons zelfs niet gesproken had.

Het is waar dat uit de “*relationele*” kerngedachte van zijn cursus godsdienstonderricht een hele filosofie voortvloeide die het voornaamste onderwerp vormde voor onze studie voor de eindproef. Abbé de Nantes beschouwde elke “*menselijke persoon*” als een “*schepsel*” niet alleen met betrekking tot zijn “*natuur*” maar ook in zijn oorsprong ; dat was voor hem de totale en eerste waarheid. Het realisme van Aristoteles en de H. Thomas van Aquino, waarvan wij stoutmoedig getuigden tegenover onze examinatoren¹, maakte ons immuun voor het idealisme van Kant, deze « *ziekte van de geest* » die wij als keuzevraag voor het mondeling proefwerk gekozen hadden : wij moesten de inleiding op de tweede uitgave van de « *Kritiek van de zuivere rede* » bestuderen. Maar bij Aristoteles, en dus ook bij de H. Thomas – zo deed onze leraar ons opmerken – ontbrak de idee van de « *oorsprongsrelatie* », waardoor elke mens ertoe gebracht wordt zijn « *roeping* » te ontdekken.

Hieruit vloede een moraal voort die lijnrecht tegenover de Rechten van de Mens stond, en die ons leerde om de zogenaamde “*waardigheid van de menselijke persoon, vrij, autonoom en onafhankelijk*” als van nul en generlei waarde te aanzien.

1953 :
Tijdens de les op het college van Pontoise.

Juni 1955 :
De dag van het afscheid op la Pommeraie. De leerlingen hebben voor hun “*huisbaas*”, leraar filosofie en geestelijke vader een miskelk gekocht.

Wanneer iedereen zijn levensstaat erkent en aanvaardt zoals God hem die gegeven geeft toen Hij hem tot leven riep, leert hij *van Christus* tot welke plaats in de universele broederschap hij geroepen is, en naar welke openbaring van goddelijk Vaderschap hij toegaat. Als in het hart van de mens het welwillend verlangen aanwezig is om aan deze roeping te beantwoorden, zonder opstandigheid tegen de toestand waarin hij is geboren, is vrede mogelijk : in het gezin, in het dorp, in het land en over heel de aarde. Geen vrede die voortkomt uit een onmogelijke “*rechtvaardigheid*” die afgeleid is uit de “*rechten van de mens*”, op basis van een abstracte definitie van de menselijke natuur ! Maar een vrede van vergelijk en verwachting, die voortkomt uit de door de Goddelijke Voorzienigheid geschapen omstandigheden, in afwachting van een uiteindelijke gedaanteverandering in de Hemel. Want daar gaan wij naartoe, en daar is nog alleen de liefde van belang, de gulheid waarmee we als kinderen van Maria beantwoord hebben aan onze roeping. Er bestaat geen *ras* en ook geen *klasse* van “*zonen van God*” ; iedereen is in zijn levensstaat, in zijn afkomst, op de plaats waar de Voorzienigheid hem gezet heeft broeder van het Kind van Betlehem, Zoon van God, als hij zijn vrede en zijn vreugde weet

(1) Elke leerling van een college of atheneum werd ondervraagd door examinatoren van de Franse staat die moesten uitmaken of hij al dan niet kon toegelaten worden tot universitaire studies.

te vinden in het weinige dat hem is toebedeeld en waarin het licht van Kerstmis schijnt.

Wij waren geestdriftig. Het was alsof een stroom van licht over ons werd uitgegoten, niet alleen in de klas maar ook aan tafel, tijdens de recreatie, in de kapel, van 's morgens tot 's avonds, zonder enig teken van vermoeidheid bij de meester of bij de leerlingen. We werden daardoor gewapend tegen het idealisme, zoals ik al gezegd heb, tegen het racisme, tegen het socialisme en tegen de democratische hoogmoed die geïllustreerd werd door de actualiteit die hij ons uitlegde. Want hij sprak ons over politiek, zoals Edith Stein met haar studenten deed tussen de twee wereldoorlogen. En dat was misschien wel wat ons het meest boeide.

Maar dat was ook wat de oratorianen begon te verontrusten... Netelige vraag: « *Mag een priester aan politiek doen?* » Op deze vraag antwoordde abbé de Nantes net zoals zij: *Neen!* Politiek is niet het beroep van de priester, noch van de landbouwer, noch van de werkman en evenmin van de filosoof. Politiek is een koninklijke opdracht, en alleen de vorst is op dit vlak bevoegd. En zo zijn wij royalisten geworden voor het leven, nog vóór hij gesproken had over de *Action française*, waarvan hij zelfs de naam gedurende heel het voorbije jaar niet vermeld had.

Neen, het is niet de rol van de priester aan politiek te doen. Net zo min als het de taak is van een herdersmeisje uit Domremy¹ om oorlog te voeren... Maar als de koning er niet is, als hij niet erkend wordt, dan moeten de loyale onderdanen een soort regentschap waarnemen. Het is niet hun zending een dynastie te stichten of een vorm van wettelijkheid uit te vinden. « ***De wettelijkheid is een natuurlijk gegeven, dat door de godsdienst wordt gewaarborgd en bekrachtigd*** », onderwees abbé de Nantes ons. Dit principe werd erkend tussen 1940 en 1944². Alle bisschoppen zeiden toen samen met kardinaal Gerlier: « ***Pétain, dat is Frankrijk; en Frankrijk, dat is Pétain.*** »

Dit was de oorzaak van een nieuw psychodrama in onze klas: wij hadden een kameraad die opgevoed was in de cultus van generaal de Gaulle³ door zijn vader, een “verzetsheld”. Met grote behoedzaamheid deed abbé de Nantes hem de vergissing van zijn vader inzien, terwijl hij er tegelijkertijd op drukte dat men eerbied aan zijn vader verschuldigd bleef. De grote openbaring van dit gezegend jaar was voor ons duidelijk: ***de dienst van de “waarheid” haalt het op elke andere overweging...*** wat ook de gevolgen mogen zijn.

Men kan stellen dat dit beginsel de houding van abbé de Nantes in alles heeft bepaald, hoewel hij er geen algemeen principe voor iedereen wou van maken. Ik ben het aan de waarheid verplicht hier toe te geven dat ik terugschrok voor die gevolgen en een uitweg zocht: er is enerzijds de waarheid die verplichtend is, omdat zij voortvloeit uit het dogma van de H. Drievul-

digheid en uit de catechismus in zijn geheel; maar anderzijds is er de historische waarheid, die onzeker is en twijfelachtig: sommigen zijn voor Pétain, anderen voor de Gaulle. Men is toch vrij, nietwaar?

Neen! De “*waarheid*” is even heilig op het domein van de historische wetenschap, die het voorwerp vormt van nauwgezet onderzoek, als op dat van het dogmatisch geloof. Vanaf het moment dat duidelijk vaststaat dat Pétain de providentiële redder van Frankrijk was en de Gaulle de bewerker van de ondergang van het land, is het een zonde tegen God wanneer men akkoord gaat met hen die de maarschalk in de gevangenis hebben gegoooid – of die Jeanne d’Arc verbrand hebben of Jezus Christus gekruisigd.

Hij zei ons, en hernam daarmee de hoofdzaak van de artikels van *Amicus*: « ***In de sombere uren van de revolutie en de buitenlandse bezetting heeft Jeanne d’Arc ons geleerd hoe mooi het is voor een meisje uit het verre Lorreinen om op te staan, alles achter te laten en haar leven in dienst van haar Koning te stellen.*** » Met des te meer reden voor een jonge priester!

« ***Het is niet de rebellie die de heiligste plicht is.*** » Wij begrepen: het is niet de Weerstand. « ***Het is de daadwerkelijke onderwerping*** », in naam van de godsdienst én in naam van de filosofie, want het is onze wederzijdse afhankelijkheid die van deze onderwerping een plicht maakt, een zoete en broederlijke verplichting.

« *Alles wat ik gedaan heb, gebeurde in opdracht van God* », zei de H. Jeanne d’Arc. Woorden die ook voor abbé de Nantes gelden, maar dan zonder tussenkomst van hemelse Stemmen en zonder mirakel van God. Maar hij werd van bij het begin gedreven door een verterende ijver, die vanuit menselijk oogpunt onverklaarbaar is en die hem met een onoverwinnelijke kracht ondersteund heeft in de verdediging van de waarheid, zonder dat hij zich van de rechte weg naar rechts of naar links heeft laten afleiden.

In 1955 verlaat abbé de Nantes het college van Pontoise om binnen te treden in de Karmel. Maar de paters karmelieten aanvaarden hem niet: pater Tourde heeft hen gewaarschuwd. Moeten we hem dit kwalijk nemen? Als abbé de Nantes en broeder Gérard, die hem door dik en dun volgde terwijl ik tegenpruttelde, in de Karmel aanvaard zouden geweest zijn, dan zouden zij vandaag gevangenen zijn, in de boeien geslagen en gekneveld, zoals zuster Lucia in haar karmel te Coimbra. Maar door de weigering bleven abbé de Nantes en zijn trouwe broeder, in de geest van Elias en zijn leerling Eliseus, volgzaam zonen van Sint-Jan van het Kruis in dienst van de « ***levende God*** », vrij en vastbesloten om hun knie niet te buigen voor het idool...

Hoe bewonderenswaardig zijn de wegen van de Voorzienigheid! Niettemin was er op dat moment maar één zaak duidelijk: abbé de Nantes stond opnieuw op straat met zijn dozen vol boeken, zonder te weten waar

(1) Jeanne d’Arc – (2) onder het bewind van maarschalk Pétain – (3) De latere president Charles de Gaulle rebelleerde in volle oorlog tegen het wettig staatshoofd, Philippe Pétain, en liet de maarschalk later tijdens een proces ter dood veroordelen.

naartoe. « *Neem alles goedschiks aan* », zingen de H. Catharina en de H. Margareta, zoals ten tijde van Jeanne d'Arc. Na uit Pontoise verjaagd te zijn vindt hij onderdak in het *Collège de Normandie*, waar André Charlier maar al te blij is een dergelijk leraar binnen te halen! Hij brengt er opnieuw drie jaar door, alvorens te Villemaur de communautiteit van de Kleine Broeders van het H. Hart te stichten, door een nieuwe tussenkomst van de goddelijke Voorzienigheid die het verhalen waard is.

MONNIK-MISSIONARIS

In oktober 1956 stuurt hij aan zeventig vrienden de *LETRE* [brief] nummer 1: « *In de avond van het leven blijft nog één ding over, de liefde. Men moet alles uit liefde doen.* » Mediteer over deze uitspraak van de Karmel, ze zal u verlichting schenken in de lastige momenten van uw leven. » Wat leert ons deze uitspraak? Een waarheid die de genade uitmaakt van zijn eerste acht jaar priesterschap: « *God is goed wanneer hij iemands carrière breekt. Elke valse grootsheid en rijkdom van deze aarde worden hem ontnomen. En als hij de genade ontvangt om de hoop te verliezen ze ooit terug te winnen, dan is er in hem plaats voor het ware goed van de contemplatie. Aan iedereen wens ik een dergelijke breuk toe.* » Werkelijk? Dan begrijpen we ook waarom de « *Vrienden* », aan wie deze *Lettres* gericht zijn, nooit een grote massa zullen vormen...

« *Noch uw verwanten, noch Frankrijk, noch de Kerk zullen er iets aan verliezen, wees daar gerust in* », voegt hij eraan toe. Het monumentale werk waarop deze *Lettre à mes amis* nr. 1 de inleiding is, bewijst vandaag ten overvloede de juistheid van deze uitspraak.

In datzelfde jaar verscheen een werk over de oorsprong van de islam, waarvan abbé de Nantes onmiddellijk het

De kerk van Onze-Lieve-Vrouw ten Hemel Opgenomen in Villemaur-sur-Vanne (13de-16de e.), waar wij uit handen van Mgr. Le Couëdic, bisschop van Troyes, op 6 augustus 1961 de witte kloosterpij ontvingen. Op de voorgrond de pastorie. « Toen ik zijn huis bezocht, heb ik gezien op wat voor iets hij sliep. Ja, het is iemand met een schone ziel » (Mgr. Le Couëdic).

belang inzag: voor de eerste maal werd gebroken met « *de duizend jaar oude naïeve onbevangenheid van West en Oost tegenover de islam: een man neemt de vrijheid om de Koran te lezen als een document uit het verleden en probeert het boek te verklaren volgens de meest eenvoudige wetten van de historische methode, zoals die sinds lange tijd in de schoot zelf van het katholicisme toegepast worden op de studie van de Bijbel.* »

De auteur van het werk was de dominicaan pater Théry, kenner van de middeleeuwen, die schuilging achter het pseudoniem Hanna Zakarias. Hij was opgetogen over de recensie die door abbé de Nantes werd gepubliceerd in *L'ORDRE FRANÇAIS*: « *U heeft mijn gedachten heel erg nauwkeurig weergegeven; u heeft er besluiten uit getrokken die ik zelf nauwelijks onder ogen had gezien* », schreef hij hem, nog voor hij zich onder zijn ware identiteit kenbaar had gemaakt.

Binnenzicht van de prachtige collegiale kerk van Villemaur. Het doksaal (16de eeuw) is versierd met panelen die, langs de kant van het koor, het leven van de H. Maagd voorstellen en, langs de kant van het schip, het Lijden en de Verrijzenis van Christus. Bovenop het doksaal prijkt een Kalvarie; de beelden van de H. Maagd en van Sint-Jan werden teruggevonden op de houtzolder van de pastorie en door abbé de Nantes in 1959 teruggeplaatst.

Sinds 1938, op veertienjarige leeftijd, had Georges de Nantes de oproep gehoord van Charles de Foucauld om zich te ontfemen over de zielen van de ongelovigen in de Franse kolonies. Sterker dan ooit was zijn bekommernis om de wetenschappelijke, exegetische en historische “*waarheid*”, die moet voorafgaan aan elk missieproject in het land van de islam. Het feit dat hij niet was kunnen binnentreden in de Karmel had hem er niet doen van afzien monnik te worden: *monnik-missionaris* in navolging van pater de Foucauld. Toen hij dit verlangen kenbaar maakte aan pater Théry nodigde die hem uit om een *Regel* te schrijven; de pater zou deze *Regel* dan ter goedkeuring voorleggen aan een bisschop uit zijn grote vriendenkring.

En zo gebeurde het. Abbé de Nantes schreef in één haal de honderd tachtig artikels neer van een “*voorlopige*” regel. Het is volgens die Regel dat wij, de Kleine broeders en Kleine zusters van het Heilig Hart, sindsdien ons noviciaat doen, om op een dag – op het door God gewilde uur – canonieke erkenning te verdienen. Dit uur is nog niet gekomen. Moet het ons verwonderen? Deze Regel werd opgesteld in het begin van de zomer van 1957. Maar in december van hetzelfde jaar zei zuster Lucia aan pater Fuentes:

« Pater, we moeten niet wachten tot er vanuit Rome, vanwege de H. Vader, een oproep aan de wereld tot boetedoening komt. We moeten ook niet wachten op een dergelijke oproep door onze bisschoppen in hun bisdom, of door de religieuze congregaties. Neen! Onze-Lieve-Heer heeft deze middelen al vaak gebruikt en de wereld hechte er geen belang aan. Daarom is het nu noodzakelijk dat ieder van ons zichzelf geestelijk begint te hervormen. Iedereen moet niet alleen zijn eigen ziel redden, maar ook die van alle mensen die God op zijn weg geplaatst heeft. »

Dit was de zorg die de redacteur van de *LETTRES À MES AMIS* al meer dan een jaar inspireerde. Inmiddels stelde Mgr. Le Couëdic, bisschop van Troyes, aan wie pater Théry het exemplaar van de Regel had overhandigd, aan abbé de Nantes voor om in zijn bisdom over te gaan tot de geplande stichting. Zo kwam het dat we op 15 september 1958, voor het eeuwfeest van de geboorte van Charles de Foucauld, in de kerk van Villemaur de eerste vespers zongen van het feest van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Smarten.

De stichter van de Kleine broeders van het H. Hart zette zich gedurende vijf jaar intensief in voor zijn parochieambt: “*monnik*” in zijn pastorie te Villemaur, en “*missionaris*” op de wegen van de nabijgelegen dorpjes Pâlis en Planty. Intussen beëindigden wij in Parijs onze licenties in de Scholastieke filosofie aan het *Institut catholique* en in de Letteren aan de *Sorbonne*, en

vertrokken daarna voor zevenentwintig maanden militaire dienst naar Algerije. Oktober 1959-december 1961: na de nationale heropleving van 13 mei 1958¹ was dit het meest gunstige ogenblik voor een providentiële “stage” in dit land van de Christenheid, voorwerp van de missionaire bekommernis van pater de Foucauld. Rond dezelfde tijd stond Mgr. Le Couëdic ons toe het monastieke koorgewaad te dragen, de witte pij van de cisterciënzers, als teken van zijn vaste wil om ons werkelijk te verheffen tot communautiteit van monniken-missionarissen.

Het drong echter snel tot ons door dat deze stichting weldra door niemand zou geduld worden: noch door de politieke autoriteiten, noch door de kerkelijke en administratieve gezagsdragers, zoals dat vandaag de dag nog altijd het geval is.

Het vreselijk drama van Frans-Algerije bereikte ondertussen zijn hoogtepunt van onrechtvaardigheid en gruwel, waardoor abbé de Nantes zich verplicht voelde resoluut de strijd aan te binden om dit deel van Frankrijk te verdedigen – ten koste van de canonieke erkenning van de Kleine broeders van het H. Hart, die ernstig gecompromitteerd werd op het moment dat zij in Rome haar beslag zou krijgen! Mgr. Paul Philippe, secretaris van de Heilige Congregatie voor de religieuzen, dominicaan, bracht een zeer gunstig advies uit... op één voorwaarde: « *De tekst van deze Regel zou zeer goed door de Heilige Congregatie goedgekeurd kunnen worden en uw stichtingsproject zou gerealiseerd kunnen worden.* » Maar, voegde hij eraan toe, « *wat moeilijk ligt, is uw politiek engagement... uw verdediging van Frans-Algerije... Hier in Rome kan een dergelijke houding niet begrepen worden. U moet er absoluut van afzien.* »

Hij bekwam volgend fier antwoord: « *Excellentie, de verdediging van mijn vermoorde broeders is een plicht die mij door de christelijke moraal in elke omstandigheid wordt opgelegd; de erkenning van de Orde die ik u kom vragen hangt slechts af van Gods Goedgunstigheid. Als dit plan in overeenstemming is met zijn Wil zal het op het gepaste ogenblik gerealiseerd worden. Maar ik kan en mag voor deze officiële erkenning niet de prijs betalen van een onbetwistbare immoraliteit, waaraan ik zwaar schuldig zou zijn.* »

Zo komt het dat we nog steeds niet erkend zijn. Vanaf zijn preekstoel, de “stoel van de waarheid”, ging de pastoor van Villemaur, Pâlis en Planty door met zijn parochianen te herinneren aan hun plichten van rechtvaardigheid en naastenliefde tegenover hun christelijke medebroeders en Franse medeburgers die overgeleverd waren aan de messen van de *fellagha's* van het F.L.N.²: « *Dierbare broeders, hoe willen jullie dat ik aan jullie kinderen leer niet te doden en niet te liegen als het*

(1) Op 13 mei 1958 kwamen de Franse koloniale in Algerije in opstand uit vrees dat zij het slachtoffer zouden worden van onderhandelingen tussen Parijs en de communistische Algerijnse onafhankelijkheidsbeweging F.L.N., die berucht was om haar wreedheden. De opstand leidde tot de val van de Vierde Republiek, waarop president Coty aan de gepensioneerde generaal de Gaulle vroeg om de leiding van Frankrijk op zich te nemen. – (2) De Gaulle, die in 1958 de eerste president van de Vijfde Republiek werd, had in het openbaar de belofte gedaan dat hij Frans-Algerije zou verdedigen en behouden. Kort nadien begon hij geheime besprekingen met het F.L.N. om de onafhankelijkheid voor te bereiden, goed wetend dat dit de dood zou betekenen voor zeer veel Fransen en vooral voor de trouwe *harki's*, de Algerijnen die aan de kant van Frankrijk stonden.

Staatshoofd zelf hen het voorbeeld geeft van leugen en moord ? »

Op 14 maart 1962 boden vier inspecteurs zich aan bij de pastoor van Villemaur met een order tot huiszoeking en een arrestatiebevel ; ze brachten abbé de Nantes over naar het politiekantoor. De verklaring die hij daar aflegde, deed de prefect, op de hoogte gebracht door het hoofd van de veiligheidsdienst, in grote woede losbarsten :

« Ik verwerp en bestempel als schandelijk de woordbreuk en het doelbewust verraad van het Staatshoofd. Ik verzet mij tegen zijn wil om onze medeburgers in Algerije, moslims zowel als christenen, over te leveren aan de messen van moordenaars die hen de keel zullen oversnijden. Ik verklaar dat alles wat M. de Gaulle in tegenspraak met zijn plicht uitvoert – ondanks zijn talrijke beloften – ongrondwettelijk, onwettig en immoreel is. Ik weiger de meest schandelijke capitulatie van onze geschiedenis die hij besloten heeft te onder tekenen... » Aan de functionaris die hem zei dat het hier ging om *« smaad tegenover het Staatshoofd »* antwoordde de pastoor van Villemaur dat *de smaad allereerst gelegen was in de daden van de Generaal en pas daarna in de woorden die deze smaad aan de kaak stelden.*

Omdat hij zijn gevangene niet durfde opsluiten nam de prefect contact op met de bisschop, en vroeg hem de lastige priester op te sluiten... in het grootseminarie – waar geen seminaristen meer waren.

Mgr. Le Couëdic probeerde bij de gevangene dezelfde chantage uit als Mgr. Philippe had gedaan, door er op te wijzen dat abbé de Nantes de toekomst van de Orde op het spel zette... Hij bekwam hetzelfde antwoord, in naam van de Kerk en van de waarheid, en aan ons beiden, zijn broeders, schreef hij : ***« Ik blijf dus hier – op secreet (?) – en wacht het vervolg af. Bid veel, opdat ik in dit alles niets uit eigenbelang zou doen en volkomen trouw zou blijven aan de Heilige Geest. Maar als gevangenis is het hier ideaal : een seminaristenkamer, mijn papieren, mijn boeken, een kapel, een bidstoel. Ik zegen jullie “in vinculis” [in de boeien]. Wat een buitengewoon “christelijke” situatie is de gevangenis ! »***

Eerste gevangenschap. Maar niet de laatste...

Enkele dagen later vertrouwde hij ons toe : ***« Ik maak het hier heel goed. Het is een bewaakt verblijf zonder wachter en zonder sloten. Maar ik heb ontmoetingen met Monseigneur moeten ondergaan die voor mij veel erger waren dan het verhoor door de politie. Een muur van onbegrip isoleert ons nu van onze medebroeders en oversten. Er zijn er die bereid zijn om na te denken en er zijn er die zich willen laten leiden door de gevoelens van de massa,***

door de “collectieve wil” die de Generaal soeverein uitdrukt en die door de meerderheid bekrachtigd wordt. » Dit laatste was het geval met Mgr. Le Couëdic, groot bewonderaar van generaal de Gaulle. ***« Zo ver is het nu gekomen. En bij de gruwelijke “repressie” die momenteel plaats vindt te Bab-el-Oued zijn het de Fransen met wie het vaderland niets meer te maken wil hebben en die overgeleverd zijn aan het F.L.N., die de misdadigers zijn ! »***

Vijftig jaar na Allerheiligen 1954, toen het F.L.N. met zijn slachtpartijen begon, staan we voor dezelfde ***« muur van onbegrip »***. En in Algerije, door ons in de steek gelaten op 19 maart 1962, vloeit meer dan ooit het bloed.

« SUSPENSIO AB OFFICIO »

Abbé de Nantes schreef ons enkele dagen na de zogenaamde “akkoorden van Évian” van 19 maart 1962¹ : ***« Ik neem afstand van een clerus die ofwel uit verblinding, ofwel uit lafheid, of vanuit een democratische, liberale of revolutionaire ideologie de kant kiest van het mohammedaanse FLN, van het wereldcommunisme en van een gezag dat verraad pleegt, foltert, liegt en alles corrupt maakt, ten koste van Fransen en christenen die vrij willen blijven op Franse en christelijke grond. Moge God ons helpen in deze droeve strijd. »***

Op 1 april, de zondag van “*Lætare*”, ging hij terug naar zijn parochies en beklom de preekstoel : ***« Een priester moet de waarheid zeggen. Als men op een belangrijk punt tekort schiet in de waarheid en in het goede, dan is het resultaat een helse ketting van leugens. »*** Toch bleef de prefect druk uitoefenen op de bisschop en hem aanmanen om de pastoor van Villemaur af te zetten. Mgr. Le Couëdic gaf niet toe, tenminste niet onmiddellijk.

Nadat op 1 juli 1962 *« de meinedige christenen Algerije hadden uitgeleverd aan de moslimmoordenaars »* (Lettre à mes amis nr. 112), vond op 12 oktober van hetzelfde jaar de opening van het Tweede Vaticaans Concilie plaats. Tijdens de eerste sessie van het Concilie werden broeder Gérard en ikzelf afgewezen voor het priesterschap door de Raad van het seminarie van het Institut Catholique². Op het eerste gezicht is er geen enkel verband tussen beide gebeurtenissen. En toch...

Toen mijnheer Cousin over de weigering uitleg kwam vragen, antwoordde de overste, pater Tollu : ***« Ik verzeker u dat het me veel pijn doet jonge mensen die zoveel kwaliteiten bezitten niet tot het priesterschap te kunnen roepen. Maar helaas kunnen we niet anders dan de nadelige gevolgen van de invloed van M. de Nantes vaststellen. »***

(1) Deze akkoorden maakten Algerije los van Frankrijk en leverden het land uit aan het F.L.N. de Gaulle liet zijn politiek bekrachtigen door een referendum op 8 april. Eén miljoen kolonials moest vertrekken. Het kruis bovenop de kathedraal van Algiers werd naar beneden gesmeten en vervangen door de halve maan. – (2) Het Institut Catholique is de katholieke universiteit van Parijs. Het theologisch seminarie dat eraan verbonden is, heet Séminaire des Carmes : een deel van de gebouwen maakte vóór de Franse Revolutie namelijk deel uit van het klooster van de karmelieten.

Broeder Gérard, die belast was met de omkadering van de Mis van 11 november in de kerk van het *Institut Catholique*, had de lont aan het kruitvat ontstoken door zijn voorstel om te bidden voor de gerepatrieerden, de gevangenen, de *harki's* die het slachtoffer geworden waren van de gruwelijke represailles van het F.L.N. in Algerije gedurende heel de zomer en herfst van 1962. Deze « *politieke houding* » werd beschouwd als absoluut onaanvaardbaar vanwege toekomstige priesters. Het resultaat was dat wij beiden dus geweigerd werden voor het priesterschap, en dit net op het moment dat de eerste zitting van het Concilie de Kerk openstelde voor een liefde zonder grenzen, bedoeld om weldra de grote universele verzoening te bewerken...

Aanvankelijk leek Mgr. Le Couëdic hier toch te willen overstappen en zijn belofte te houden om het stichtingsproject van abbé de Nantes te steunen. Tot het einde van zijn leven zou hij trouwens van onze geestelijke vader blijven zeggen: « *Hij was ongetwijfeld de meest onderlegde van mijn priesters, de zuiverste theoloog. Ik heb altijd aandachtig zijn geschriften gevolgd en ook nu nog lees ik ze. Op leerstellig gebied is er niets op aan te merken...* » Het ontbrak bij Monseigneur nooit aan lofbetuigingen over « *het niveau van zijn geestelijk leven, want ook op godsdienstig gebied is hij iemand van grote waarde, met een opmerkelijke vroomheid en een reële ascese...* Toen ik zijn huis bezocht heb ik gezien op wat voor iets hij sliep... Ja, het is iemand met een schone ziel. » Hoe en waarom nam deze bisschop dan het besluit om de pastoor van Villemaur, Pâlis en Planty uit zijn ambt te ontsetten en hem te vragen het bisdom Troyes te verlaten? Om een reden die abbé de Nantes weldra aan Mgr. Le Couëdic zelf zal meedelen in een kernachtige formulering: « **Ik was het eerste slachtoffer van de conciliaire revolutie.** »

Deze revolutie broeide reeds lang. Abbé de Nantes had de voortekenen ervan opgemerkt in 1944, aan het “bevrijde seminarie” te Issy-les-Moulineaux, en op onze beurt ondergingen wij er veertien jaar later het voorspel van aan het seminarie van het *Institut Catholique* in Parijs. Het was 1958. De dood van Pius XII en de troonsbestijging door Joannes XXIII werden door alle linkse intellectuelen begroet als het einde van een tijdperk en het begin van een nieuwe era. Er begon een negatieve geest te waaien, die gericht was tegen alle traditionele instellingen waar wij van hielden. Ik ervoer dit op ruwe wijze toen mijn beurt gekomen was om mijn eerste sermoen te houden in aanwezigheid van de superior en mijn medeseminaristen. Ik las voor – welsprekend of niet, maar in elk geval met geestdrift – uit de *Lettre à mes amis* nr. 134, van 19 maart 1963:

« *Alleen al de gedachte te behoren tot de Kerk volstaat om ons hart te doen jubelen. Want de Kerk is heilig, ze gelijkt op haar Bruidgom, Jezus Christus, van wie ze in zo'n mate de gelijkenis heeft ontvangen dat er op de wereld niets schoner, wijzer, majestueuzer bestaat dan haar aangezicht en heel haar wezen. Ze is onze Moeder, en ik voeg eraan toe: Ze is de unieke en onvergelykbare Bruid, zij alleen is heilig, wijs en*

verheven, en zij laat valse religies en filosofieën ver achter zich in hun teleurstellende duisternis. »

Wat had ik daar gezegd! Zonder er acht op te slaan had ik al van tevoren heel “*de geest van het Concilie*” tegengesproken. Pater Tollu, onze superior, gaf scherpe kritiek op deze ondoordachte lofspraak aan het adres van de Kerk van de Kruistochten, de Inquisitie, de zaak Galilei, enz.

Daarom waren wij niet ontevreden dat we het seminarie konden verlaten en het stof van onze schoenen konden schudden. We trokken naar abbé de Nantes in het *Maison Saint-Joseph* om er het door pater Charles de Foucauld geïnspireerde kloosterleven te leiden. Deze laatste had ernaar gestreefd om “*af te dalen*”, waarbij hij zich lange tijd ver had gehouden van het priesterschap omwille van de daaraan verbonden eer. Het was zijn bedoeling Jezus Christus, ons « *UNIEK MODEL* », te volgen in « *de vernedering* » van de « *laagste positie* ». En vermits we hem wilden navolgen, was het dan geen goed begin voor een kloostergemeenschap die zich beriep op zijn geest, dat onze overste en stichter ontheven was uit het ambt van parochiepastoor en dat aan onszelf, de novicen, het verder verblijf in het seminarie geweigerd was?

We beëindigden niettemin onze studies in de theologie als « vrije studenten » aan het *Institut catholique*, waar de laatste schittering zichtbaar was van een prestigieus korps van professoren, net vóór de postconciliaire catastrofe: pater Daniélou, docent in de ontstaansgeschiedenis van het christendom, die belangstelling toonde voor mijn onderzoek over het ontstaan van de islam en de eerste resultaten ervan wilde publiceren; pater Bouyer, een bekeerling van het protestantisme; pater Lallemand, de commentator van Sint-Thomas en iemand die zo “integralistisch” was dat hij, in 1950, de thesis van de jonge abbé de Nantes over « *DE METAFYSISCHЕ STRUCTUUR VAN DE PERSOON IN HET WERK VAN DE H. THOMAS VAN AQUINO* » afgewezen had en bestempeld als “modernistisch”! Ook waren er de grote bijbelspecialisten van wat abbé de Nantes “**de Franse school**” van de exegese noemt: pater Cazelles, die hij zelf als leraar had gehad, pater Feuillet, kanunnik Osty.

Maar wij waren vooral in de leer bij abbé de Nantes...

STICHTING VAN HET « *MAISON SAINT-JOSEPH* »

Onze geestelijke vader was opzijgeschoven door de wil van zijn bisschop, en niet op eigen initiatief. We namen onze intrek in het *Maison Saint-Joseph*, dat we dank zij de vrijgevigheid van onze vrienden hadden kunnen aankopen. Abbé de Nantes had er op gestaan in het bisdom Troyes te blijven, omdat we er op respectabele wijze gekend waren, ondanks de herhaalde aanmaningen van Mgr. Le Couëdic die bereid was om ons aan elke andere bisschop aan te bevelen als de beste schapen van zijn kudde, als we maar vertrokken! Ons leven in gemeenschap begon op 15 september 1963, verjaardag

van de geboorte van pater Charles de Foucauld, op het feest van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Smarten. We volgden daarbij onze voorlopige Regel van « monniken-missionarissen ».

Nu hij ontheven was uit elk “ambt” was abbé de Nantes vrij om het verloop van het Concilie te volgen, op het moment dat de tweede zitting begon. Hij begreep meteen de inzet van het debat over de collegialiteit, dat het voorwerp was van deze zitting, en dat uitmondde in wat pater Congar zelf de « Oktoberrevolutie » heeft genoemd. Abbé de Nantes vatte het resultaat als volgt samen : « *Van een persoonlijk gezag – van de bisschop in zijn bisdom en de Paus over heel de Kerk, een gezag gekoppeld aan een krachtige autoriteit en een persoonlijke verantwoordelijkheid – gaat de Kerk over naar een collegiaal bestuur of het bestuur door een vergadering, waarvan het kenmerk is dat het gezag aan stemming wordt onderworpen en de verantwoordelijkheid wordt afgezwakt tot ze anoniem wordt.* »

Er was in de aula van het Concilie nochtans een sterke minderheid die weerstand bood, en ik herinner me de bekommernis van abbé de Nantes om samen met hen te strijden, met al zijn krachten en met al zijn invloed, die in Rome werkzaam was door de verspreiding van de *Lettres à mes amis* :

« Het is ons onaantastbaar recht om aan de vierhonderd verdedigers van de kerkelijke Traditie en van het

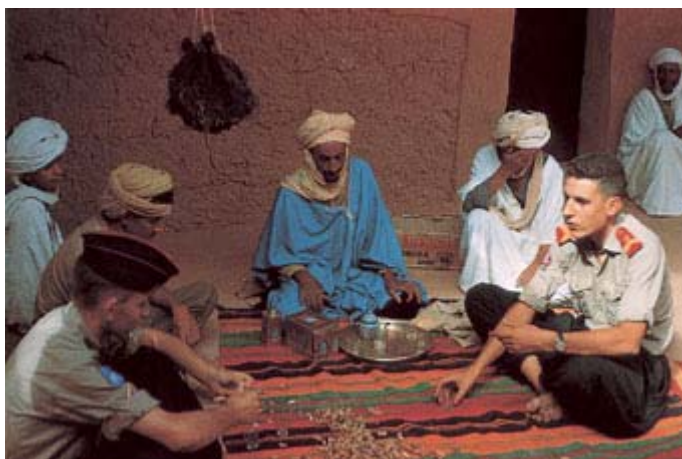
In 1959 vertrokken de broeders Bruno en Gérard voor hun legerdienst op aansturen van hun geestelijke vader naar Algerije, toen nog een Franse kolonie. Broeder Bruno kreeg van zijn overste de opdracht om in Igostène, een kleine oase diep in de Sahara, een lagere school op te richten, waar hij de kinderen van de plaatselijke halfnomadische stam Frans aanleerde. Er waren ook afstammelingen bij van negerslaven die uit Soe-

dan gehaald waren. « Gedurende een jaar was ik getuige hoe de vrede van Frankrijk en het christendom over deze kleine wereld heerste, terwijl achter de rug van al deze mensen het verraad werd voorbereid dat hen in de chaos zou storten. » Op de onderste foto in het midden zit de trouwe Embarek, de harki die dagen en nachten voor broeder Bruno in de weer was en bij manier van spreken de functie van ordonnans vervulde.

pauselijk Primaatschap onze erkentelijkheid te betuigen, onze bewondering en ons volledig vertrouwen. Wij willen dat de Kerk blijft wat ze is : monarchaal, van goddelijk recht en uit één stuk tegenover de machten van de hel die tegen haar ontketend zijn ! » (Lettre nr. 156, 31 oktober 1963).

Op 6 januari 1964, het feest van Driekoningen, verkondigde Paus Paulus VI – « Paulus-buiten-de-muren », zoals onze geestelijke vader hem noemde – te Bethlehem een nieuw Evangelie : « *Wij moeten ervoor zorgen dat de Kerk zich een nieuwe manier van aanvoelen, van willen, van gedrag aanmeet.* » De uitnodiging om te « **veranderen van godsdienst** » kon niet uitdrukkelijker geformuleerd worden. De Paus droeg daar zelf toe bij door spectaculaire, « **profetische** » gebaren, bijvoorbeeld door in datzelfde jaar afstand te doen van de pauselijke tiara, als teken van verzaking aan de soevereiniteit van de Romeinse Oppерherder over de staatshoofden...

Vanuit Bombay, waar hij deelnam aan een eucharistisch Congres, bracht Paulus VI naar het Vaticaan een beeld mee van de god Krishna, achtste incarnatie van de god Vishnoe ! Dit was bedoeld als teken van « *heilige verbondenheid* », zo verklaarde hij op 2 december 1964, op het feest van de heilige Franciscus Xaverius, aan de vertegenwoordigers van de « *niet-christelijke godsdiensten* » : « *In die heilige verbondenheid moeten we samen beginnen werken om de gemeenschappelijke toekomst van de mensheid op te bouwen.* » Deze verklaring greep plaats daags na het einde van de derde zitting van het Concilie, waar het ontwerp van een schema over de godsdienstvrijheid het

voorwerp geweest was van een dramatisch debat. Abbé de Nantes had er krachtig aan deelgenomen maar tegelijkertijd ook zijn voorbehoud uitgedrukt over het nut ervan :

« In feite kan dit debat alleen nog tot catastrofes leiden », schreef hij op 1 oktober 1964. « Men had geen al te gestrengte waarheden in herinnering mogen brengen nu de hoofdverantwoordelijken in de Kerk niet dapper genoeg zijn om de consequenties ervan op zich te nemen. Ofwel had men die waarheden fier en met vaderlijk gezag moeten belijden vóór het aan-schijn van de moderne wereld, die ze niet aanvaardt en erdoor sterft. Maar erover discussiëren had men nooit mogen doen. De Kerk kan er geen afstand van nemen zonder verloochening en geloofsafval. Het gaat om volgende waarheden : er bestaat geen vrijheid tenzij de vrijheid van God. De volmaakte menselijke vrijheid behoort slechts toe aan Jezus Christus en, door de goddelijke gift die Hij haar gedaan heeft, aan de katholieke Kerk. Zij alleen belichaamt de ware godsdienst en de volmaakte gemeenschap, waarvan de rechten alle machten en elk geschapen individu overheersen. Het is krachtens hun lidmaatschap van deze goddelijke en ware Kerk dat alle katholieken de volledige vrijheid van eredienst en apostolaat hebben in elk land, in elke staat. Dat is de basis van een familiaal, sociaal, politiek, internationaal recht dat absoluut en als enige heilig is. De andere godsdiensten, die verstoken zijn van elk historisch bewijs en van elk bovennatuurlijk teken van waarheid, bezitten geen enkel specifiek gezag ; diegenen die deze religies belijden, zelfs in volle eerlijkheid, bezitten geen enkel speciaal recht afgezien van dat van de natuurlijke moraal. Noch de Kerk noch de staten zouden dergelijke godsdiensten mogen erkennen of ze enig sociaal gezag toekennen, want de dwaling kan nooit de basis vormen voor een reëel recht. Enkel de eisen van het algemeen welzijn en de vrede kunnen aanleiding geven tot een zekere tolerantie. Maar hoe breed die tolerantie ook ingevuld wordt, zij zal altijd een noodscenario blijven, want zij is wezenlijk een gevaar voor het ware geloof, voor het bovennatuurlijk welzijn van de gemeenschappen en voor het heil van de zielen !

« Men mag dus alleen spreken van vrijheid als het om het persoonlijk geweten gaat, dat geen geweld mag aangedaan worden : men kan in geen geval iemand dwingen een godsdienst te belijden die door zijn geweten wordt afgewezen als slecht. Daaraan valt niet te tornen. Maar hieruit volgt niet dat dit geweten “uitwendig” mag handelen volgens zijn dwaling. »

Er kan dus geen sprake van zijn moskeeën te laten bouwen voor de moslims, met minaretten om op te roepen tot het gebed...

« Veeleer moet de maatschappij al haar inspanningen ontplooiën om dit geweten naar de waarheid te leiden en het te verheffen volgens het goede waartoe God het roept.

« Verklaren dat de Kerk geweld pleegt door een

vrijheid op te eisen die ze aan anderen weigert, betekent de geesten op een dwaalspoor zetten. Het betekent de verloochening van de ware God, het ware geloof, de ene Kerk van Jezus Christus, om over de dingen nog slechts te oordelen vanuit het standpunt van de Mens, die in de plaats van God wordt gesteld, als autonoom en absoluut, onbeperkt vrij in zijn geloof en zijn daden ! »

Uiteindelijk werd de zitting van het Concilie afgesloten zonder afkondiging van de godsdienstvrijheid, die nochtans zozeer verlangd werd door de “hervormers” voor de honderdste verjaardag van de *Syllabus* van Pius IX, om zelfs de herinnering hieraan uit te wissen.

Om zeker te zijn dat hij het zou halen op de slotzitting van het Concilie ging Paus Paulus VI deze godsdienstvrijheid afkondigen in de zetel van de UNO, in Manhattan, op 4 oktober 1965, op het feest van de H. Franciscus van Assisië. Die dag daalde « de geest van Assisië » af naar Manhattan om leven te geven aan de *Mouvement d'Animation Spirituelle de la Démocratie Universelle* [Beweging voor de Geestelijke Bezieling van de Universele Democratie], de MASDU... en om het Doopsel van Jezus Christus te verloochenen.

Zonder zich op enig goddelijk gezag te beroepen liet Giovanni Battista (Montini) een andere stem horen dan de goddelijke stem die in Bethanië « aan de overkant van de Jordaan » tweeduizend jaar geleden werd gehoord : de stem van « een expert in de mensheid en een bedevaarder van de vrede ». Hij riep uit : « Nooit meer oorlog, nooit meer oorlog ! Het is de vrede, de vrede die het lot van de volkeren en van heel de mensheid moet leiden. » En voor de volgehouden inspanningen ten dienste van deze « heilige zaak » bracht Giovanni Battista Montini niet aan God eer maar aan de UNO, de Organisatie die gebouwd is op « de fundamentele rechten en plichten van de mens : zijn waardigheid, zijn vrijheid, en vóór alles zijn vrijheid van godsdienst. »

Zo heeft Paus Paulus VI de hand van het Concilie geforceerd, waar een minderheid nog vastberaden stemde tegen « het ondenkbare schema over de godsdienstvrijheid », zoals Mgr. Lefebvre het uitdrukte... alvorens hij er zelf mee instemde. « *De Kerk is nu de dienstmeid van de wereldlijke machten, en nog wel van de slechtste* », stelde abbé de Nantes daags na de reis van de Paus naar de UNO vast. « *Haar leer wordt niet meer bepaald door een wettelijke uitoefening van het Leerambt, maar door een toespraak van Paulus VI tot de volkeren, die het Leerambt in een bepaalde richting dwingt. Het tijdperk van de vrijheid wordt geopend met een daad van dwang...* »

Op 8 december 1965, dag van de sluiting van het Concilie, schreef onze geestelijke vader : « *Dit is het ultieme gevecht van Petrus tegen Petrus, van Manhattan tegen Rome, van de God-Mens tegen de Mens die zichzelf tot God uitgeroepen heeft, van – om met de woorden van Sint-Paulus te spreken, die tragisch genoeg weggelaten werden in Ecclesiam suam – “van Christus tegen Belial”* ».

Door zijn buitengewone gave om de gedachten van Paulus VI te doorgronden ging abbé de Nantes zonder het zelf te beseffen woord voor woord in tegen de toespraak die de Paus de dag ervoor had gehouden :

« Het vrijzinnig en werelds humanisme is uiteindelijk in zijn huiveringwekkende gedaante verschenen en heeft in zekere zin het Concilie uitgedaagd. De religie van de God die mens is geworden, zag zich geconfronteerd met de religie – want dat is zij – van de mens die zichzelf tot God maakt. Wat is er gebeurd? Een botsing, een strijd, een anathema? Dat had kunnen gebeuren. »

Dat was inderdaad gebeurd onder de regeringen van Pius IX, Pius X en Pius XII.

*« Maar het is niet gebeurd », vervolgde Paulus VI op 7 december 1965, zoals de encycliek *Ecclesiam suam* van 6 augustus 1964 had laten voorzien. In dit schrijven¹ kondigde de Paus klaar en duidelijk aan dat het zijn bedoeling was een nieuw tijdperk te openen, van verzoening met de Duivel : « Ik gebruik de woorden “tragisch genoeg weggelaten” », ging abbé de Nantes verder, « want indien Paulus VI die woorden van de Apostel had vermeld – “Welke band kan er bestaan tussen het Licht en de Duisternis? Welke overeenkomst is er tussen Christus en Belial?” (2 Kor. 6, 14-15) – dan zou hij niet naar de UNO gegaan zijn : daar wordt immers het rijk van de vergoddelijkte Mens ingesteld dat de ultieme en geniale schepping is van Satan. »*

Geschrokken van wat hij net had neergeschreven voegde abbé de Nantes eraan toe : *« Die dingen zijn vreselijk om neer te schrijven en te aanhoren. Ze tonen het dreigend gevaar van een universele geloofsafval aan. Maar uiteindelijk zal het de Zwarte Steen van de UNO² zijn die door Gods Kracht zal verbrijzeld worden. In Rome zal Petrus, de onwankelbare Steenrots, zijn broeders bevestigen en we zullen gered worden. »*

Op 7 december 1965 sloot Paulus VI het Concilie af met de aankondiging dat de doorluchtige Vergadering geen veroordeling zou uitspreken over de moderne afgod, wel integendeel :

« Het oude verhaal van de Samaritaan is het model geweest voor de spiritualiteit van het Concilie. Het werd gegrepen door een grenzeloze sympathie. De ontdekking van de menselijke noden – en deze zijn des te groter naarmate de zoon van de aarde [sic] zichzelf groter maakt – heeft de aandacht van deze Synode opgeslorpt.

« Jullie, moderne humanisten, die het geloof in de transcendentie van de hoogste dingen afwijzen, ken het Concilie tenminste deze verdienste toe, en erken ons

nieuwe humanisme : ook wij, wij meer dan wie ook, hebben de cultus van de mens. »

Er werd op dat moment geen enkele bisschop gevonden die weigerde de knie te plooien voor de afgod. Er was inderdaad geen « botsing », geen « strijd », geen « anathema ». Tenzij tegen... abbé de Nantes, en tegen hem alleen, omdat hij de enig overgebleven profeet van de zuivere katholieke trouw was, in het spoor van Elias, « een vrije man tussen lijken ».

« SUSPENSIO A DIVINIS »

Alvorens Rome te verlaten om naar hun respectievelijke bisdommen terug te keren, beslisten de Franse bisschoppen een waarschuwing tegen abbé de Nantes te publiceren. Mgr. Le Couëdic was hen voor en dacht dat hij de lastige tegenstander van de conciliaire “Hervorming” heel eenvoudig het zwijgen zou kunnen opleggen door hem op te dragen

1. het bisdom te verlaten
2. op te houden met de publicatie van de “*Lettres à mes amis*”, op straffe van *suspensio a divinis* – wat inhoudt dat men niet langer de Heilige Mis mag opdragen.

Het doel van de bisschop was hem te zien vertrekken uit het bisdom, en hij twijfelde er niet aan gehoorzaamd te worden door een priester die weldra zal schrijven : *« In feite heeft van de Mis, door min of meer zichtbare banden, steeds heel mijn leven afgehangen, mijn morgen, mijn middag en mijn avond. »*

Dit was een miskenning van het feit dat het hier ging over het katholiek geloof. Abbé de Nantes antwoordde zijn bisschop door duidelijk te herinneren aan de leerstellige motieven van zijn verzet tegen de conciliaire hervorming en deed een beroep op Rome om een oordeel ten gronde te bekomen :

« Als ik door de knieën zou gaan, niet voor uw redenen – u geeft er mij geen, niemand met gezag bekleed geeft er mij – maar voor de vreselijke dreigementen van uw geestelijke autoriteit, als ik zou toegeven aan uw bevel om te zwijgen en me te onderwerpen aan deze evolutie, aan deze verminking van de Kerk [...], dan zou ik dat niet kunnen zonder mijn geloof te verliezen in de heilige Kerk van Jezus Christus... »

« Om het huidig verloop van de gebeurtenissen te kunnen aanvaarden zou ik de Heilige Geest moeten vereenzelvigen met de geslepenheid van de modernistische partij, de heiligheid van mijn Moeder de Kerk met de ontrouw en het plichtsverzuim die overal welig tieren, het goddelijk bestuur met de corrupte diplomatie en de wereldwijde demagogie. Is dat de Kerk? Maar dit kan men niet toegeven zonder het geloof te verliezen ! »

(1) Zie de uitvoerige bespreking van deze encycliek in *Hij is verzezen !* nr. 13 van jan.-feb. 2005. – (2) De « Zwarte Steen van de UNO » bestaat echt : het is een groot blok ijzererts uit Zweden dat op initiatief van de vroegere VN-secretaris-generaal Dag Hammarskjöld werd opgesteld in de *Meditation Room* in het hoofdkwartier van de Verenigde Naties in New York. Deze kamer is ingericht als een maçonnieke « kapel ». Het blok ijzererts, dat als « altaar » dienst doet, is zo glad gepolijst dat het licht van een spot door het oppervlak weerkaatst wordt : « De zwarte steen symboliseert de godheden van de tijdperken van duisternis, die allemaal niettemin op de een of andere manier het licht weerkaatsen van de ene Geest, de Grote Architect » (br. Bruno).

Er volgde een wapenstilstand, gedurende dewelke abbé de Nantes een commentaar schreef bij ons rooms-katholiek *Credo*, in een reeks van *LETTRES* opgesteld tussen februari en juli 1966 (*LETTRES À MES AMIS* nrs. 222-230). De eenvoudige opsomming van hun titels vormt een waarachtig manifest van de Katholieke Contrareformatie :

« *Ik geloof in God de Almachtige Vader, Schepper van Hemel en aarde* », en niet in de mens die zelf maar een schepsel is. « *Ik geloof in de dubbele wet van de Natuur en de Genade. Ik geloof in hun zeer grote goedheid.* » De “Natuur” zonder de “Genade” is besluiteloos, in staat tot het beste en het ergste, juist omdat de mens “vrij” is om te kiezen tussen goed en kwaad.

« *Ik geloof in de heilige Engelen en in de Duivels en in de strijd die zij nog altijd voeren.* » De engelen hebben in één ogenblik, en zonder er nog te kunnen op terugkomen, gekozen voor of tegen de dienst van God, op de kreten *Mi-ka-el* (« *Wie is als God ?* ») of *Non serviam !* (« *Ik zal niet dienen !* »)... Een verschrikkelijke keuze.

« *Ik geloof in de schepping van Adam en Eva. Ik geloof in hun oorspronkelijke rechtvaardigheid en in hun val.* » Hun oorspronkelijke rechtvaardigheid door genade. Hun val op aanstoken van de Duivel : « *Ge zult als goden zijn* », eerste opeising van de “godsdienstvrijheid” !

« *Ik geloof in de heilige Woede van God tegenover de hele mensheid. Ik geloof in de menselijke slavernij van de Zonde en van de Duivel.* » De menselijke persoon wordt dus niet vrij, zelfstandig en onafhankelijk geboren, in tegenstelling tot de Verklaring van de rechten van de mens. « *Maar ik geloof in de verborgen werking van de Barmhartigheid.* »

« *Ik geloof in de miraculeuze stichting van Israël, enig en waarachtig uitverkoren Volk van God* », behoeder van de unieke goddelijke openbaring, daar waar de andere zogenaamde “godsdiensten” slechts uitvindingen van de mens of van de duivel zijn.

« *Ik geloof in zijn bovennatuurlijke grootheid en in zijn schuldig verval. Ik geloof in zijn mysterieuze voltooiing* »... binnen de rooms-katholieke Kerk.

Maar abbé de Nantes had niet de gelegenheid om dit laatste punt uit te werken, want Mgr. Le Couëdic liet hem hiervoor geen tijd. De bisschop verbrak de wapenstilstand door onze geestelijke vader de *suspensio a divinis* op te leggen, waardoor hij niet langer de Heilige Mis mocht opdragen in het bisdom Troyes. Zes maanden na een Concilie dat een nieuw tijdperk moest inluiden van vrede, liefde en vrijheid !

Het motief voor deze sanctie is vandaag de dag al helemaal vergeten : om zijn zaak in te leiden in Rome had abbé de Nantes een verzoekschrift opgesteld gericht aan kardinaal Ottaviani, prefect van het Heilig Officie. Nadat

Mgr. Le Couëdic dit verzoekschrift gelezen had, was hij van oordeel dat het onaanvaardbaar was en weigerde hij om het langs hiërarchische weg door te sturen. Abbé de Nantes was dus gedwongen om het verzoekschrift te versturen via de post, samen met de bundel *LETTRES À MES AMIS* die het voorwerp vormden van het geschil... dat Mgr. Le Couëdic beslechtte door vooruit te lopen op het oordeel van Rome ! Om niet vervallen verklaard te worden van zijn rechten had abbé de Nantes geen andere keuze dan over te gaan tot de publicatie van de *BRIEF AAN KARDINAAL OTTAVIANI*, waarin hij zich opstelde als de vertolker van « *de aanhoudende, hevige, ontelbare klachten* » van de katholieken voor wie « *men de godsdienst verandert* » :

« *Sinds 1960 hebben hervorming en hernieuwing zo’n omvang aangenomen in de Kerk dat het zover gekomen is dat men de mensen die aan de traditie gehecht zijn niet langer in de kerkgemeenschap verdraagt. Meer nog, het kerkelijk gezag heeft zich hierin blijkbaar met zulk een kracht geëngageerd dat men in de Kerk van Joannes XXIII, van Paulus VI en van Vaticanum II niet meer trouw mag zijn aan de Kerk van Jezus Christus zonder beschuldigd te worden van ketterij en schisma. Omwille van de misdaad van trouw bevinden we ons nu aan de rand van een excommunicatie.* »

Door onze geestelijke vader de *suspensio a divinis* op te leggen wegens die publicatie zonder toelating hoopte Mgr. Le Couëdic dat hij zou vertrekken uit dat ongestuurde bisdom om elders de H. Mis te kunnen blijven opdragen. Abbé de Nantes doorzag deze berekening en onderwierp zich aan de onrechtvaardige sanctie zonder zich te verdedigen, waardoor hij alle vrijheid behield om de strijd te hernemen tegen de omvorming van de Kerk in *MASDU*, MOUVEMENT D’ANIMATION SPIRITUELLE DE LA DÉMOCRATIE UNIVERSELLE [Beweging voor de geestelijke bezieling van de universele democratie], « *politiek gezien een dwaze en misdadige droom, en op godsdienstig vlak een apostasie, een verloochening van Jezus Christus.* »

Maar eigenlijk is de zaak afgehandeld : het is onmogelijk abbé de Nantes te veroordelen, omdat hij gelijk heeft. Om die reden probeerde de afgevaardigde van kardinaal Ottaviani, kardinaal Joseph Lefebvre – aartsbisschop van Bourges, assessor aan het Heilig Officie en voorzitter van de Vergadering van bisschoppen van Frankrijk – abbé de Nantes te doen afzien van het inleiden van deze zaak. Tevergeefs : abbé de Nantes vroeg, eerbiedig maar vastberaden, een kanoniek oordeel over zijn geschriften. De kardinaal sprak toen, met de woorden van Festus tot Sint-Paulus : « *Cæsarem appellasti ? Ad Cæsarem ibis* » (Hand. 25, 12).

broeder Bruno van Jezus